Ársfrágreiðing
2020

SAVNS
GULL

SavnsGull 2020

Anna Jacobsen
Skrásetari

Annika Elsa Højsted
Skrásetari

Ari Bjarkason
Skrásetari

Bára Svabo Persson
Talgildari og skrásetari

Bireta Jógvansdóttir Hansen
Skrásetari

Birgir Matras Simonsen
Skrásetari

Elisa Abrahamsen
Skrásetari

Jógvan í Toftum Olsen
Talgildari

Maria Rud Jensen
Skrásetari

Mass Hoydal
Verkætlanarleiðari

Nomi Ósá
Skrásetari

Sigurbjørg Fríða Nielsen
Skrásetari

Stýrisbólkur 2020

Annika Smith
Stjóri á Landsbókasavninum

Ivan Hentze Niclasen
Stjóri í Kringvarpinum

Jóhann Mortensen
Tíðindafólk í Kringvarpinum

Forsíðumynd: Jakob Jørgensen

Innihald

Visión og missión . . . 3
Formæli . . . 4
Føroya Fólks miðlasavn . . . 7
Søgugongd fyri verkætlanina . . . 8
Pappírsparturin . . . 11
Ljóðparturin . . . 12
Sjónvarpsparturin . . . 14
2020, “út til fólkið” og Covid19 . . . 19
Fíggjarliga nýtslan 2020 . . . 18

Visión

Við at talgilda kringvarpssavnið skal Kringvarp Føroya verða størsta savn innan tíðindi, mentan og siðsøgu í Føroyum.

Við tíðini skal almenningurin hava atgongd til savnið, og við hesum skal Kringvarp Føroya verða fremsti mentanarberi innan økið.

Missión

Missiónin er at bjarga øllum tilfari í Kringvarpssavninum.

Góðskan á tilfarinum skal vera høg eins og skrásetingin.

Við hesum tilfari skal Kringvarp Føroya ríka søgu, lív og samleika føroyinga við sendingum og tænastum, sum upplýsa, menna, undirhalda og varðveita Føroya søgur.

Savnsgull — savnið hjá Føroya fólki

Vit kenna tað øll: Tá vit hoyra ein sang frá einum ávísum tíðarskeiði, kunnu vit lata eyguni aftur, og soleiðis flyta okkum aftur í just ta tíðina, sangurin varð gjørdur og spældur.

Tað sama við gomlum kringvarps-tilfari: Hoyra vit røddina á Ívari og eina gamla tíðindajinglu, verða vit flutt aftur í tíð. Aftur til barn-dómsins døgurðaborð. Vit lukta fiskafrikadellurnar. Og vit hoyra boðini: ”Verið nú friðarlig, meðan tíðindini eru!”

Nostalgi, kunnu vit kalla tað. Longsulin eftir farnari tíð. Hetta er tað, søga ger við okkum. Og hetta er ein orsøk til, at arbeiðið at talgilda alt tilfar hjá Kringvarpinum, er so sera týdningarmikið.

Ein stórur partur av søgu okkara hevur ligið burturgoymdur í myrkum skápum, síðani Útvarp Føroya sendi á fyrsta sinni í 1957. Sum pappírsskjøl, útvarpsspolar og seinni eisini sjónvarpstilfar.

Í nógv ár hava vit vitað, at tað var ein stór og týdningarmikil uppgáva at fáa talgildað, og soleiðis varðveitt alt hetta tilfar, so tað ikki skuldi fara í gloymskunnar hav.

Og í nógv ár hava vit vitað, at tað hevði skund at fáa hetta gjørt, tí okkurt av tilfarinum var illa farið, og kundi forfarast, varð ikki skjótt atborið. Tí er tað so gleðiligt, at týdningarmikla verkætlanin, Savnsgull, er komin væl áleiðis.

Savnið hjá Kringvarpinum er saman við savninum hjá Føroya-málsdeildini millum dýrastu gripir, tá talan er um mentan og siðaarv okkara.

Og alt hetta virðismikla tilfar fer – tá tað er talgildað og tá tað er gjørt atkomiligt hjá okkum øllum – at vera til stóra gleði og nyttu, bæði sum keldur hjá granskarum og skúlanæmingum, men sanniliga eisini sum undirhald.

Sum fólk er týdningarmikið, at vit kenna okkara søgu, og alt hetta tilfar, sum savnið hjá Kringvarpinum fevnir um, er partur av samleikanum hjá okkum øllum. Og endamálið er, at alt Føroya fólk skal fáa ágóðan av tilfarinum.
At føroyskir politikkarar ikki eru samdir, er harmiligt. Løgtingið valdi tíverri í fíggjarlógini fyri 2020 at strika játtanina til Savnsgull.

Ein játtan, sum hevur verið á 900 túsund krónur, og sum fíggjaði stóran part av arbeiðinum. Kringvarpinum varð við hesum álagt at fíggja hesa verkætlan, sum øll árini hevur ligið uttanfyri fíggjarkarmin hjá stovninum.

Eftir mínum tykki var tað at undrast á, at løgtingið við hesum tók undir við, at meginreglan um armslongd varð brotin, samstundis sum samtykt varð at strika játtanina til Savnsgull.

Henda skerjing merkir so, at Kringvarpið fer at rinda fyri verkætlanina av egnum rakstri, tí eingin ivi skal vera um, at vit vilja, at hetta týdningarmikla arbeiðið røkkur á mál.

Hvat er so savnsgull, kunnu vit spyrja. Tí tað, sum er savnsgull fyri meg, er ikki neyðturviliga savnsgull fyr onkran annan.
Fyri ein kann tað vera Savnsgull at sleppa túr við fólkakæra Tórði. Fyri onkra aðra kann tað vera víðagitna málið í Landskrona. Og fyri onkra triðja eitt serligt tíðindainnslag ella ein Credo sending.

Hvat Savnsgull er, veldst um eyguni, sum síggja, og oyruni, sum hoyra. Og tað, sum verður framleitt í dag, er savnsgull um nøkur ár!

Elin Winther Poulsen
Forkvinna í Kringvarpsstýrinum

Føroya Fólks miðlasavn

Savnsgullið er eitt tilfeingi, sum kann menna okkara vitan, samleika og søgu um Føroyar og menna okkum sum føroyingar.

Kringvarpssavnið goymir ein heilt serstakan og stóran part av Føroya søgu frá 6. februar 1957 og fram til dagin í dag. Í savninum eru frásagnir um nærum alt, sum er hent í Føroyum innan øll øki, og tað er miðlað óheft. Nýtt tilfar verður gjørt hvønn dag, og savnið veksur á henda hátt, og okkara søga verður goymd til eftirtíðina.

Tað er eldri parturin av Kringvarpssavninum, sum verkætlanin Savnsgull skal talgilda, soleiðis at tað kann varðveitast til eftirtíðina.

Tann eldri parturin av kringvarpssavninum fevnir um 521.179 pappírsskjøl, 26.846 útvarpsbond og væl omanfyri 14.000 sjónvarpsbond. Og savnið er á goymslu í Sortudíki.

Longu undan aldaskiftinum varð tosað um, at tíðin máaði burtur av tilfarinum í savninum, og at okkurt mátti gerast fyri at bjarga tí. Tað hevur verið drúgført at koma so langt áleiðis at farast kundi undir arbeiðið at bjarga savninum.

Í 2014 vórðu lunnar lagdir undir verkætlanina, Savnsgull. Verkætlanin, sum skal bjarga savninum á tann hátt, at tað verður talgildað. Harumframt skal Savnsgull eisini arbeiða fyri at geva almenninginum atgongd til tilfarið.

Søgugongd fyri verkætlanina

Tosað varð um at bjarga útvarps- og sjónvarpssavninum áðrenn Kringvarpið varð sett á stovn. Longu í 2002, tá Útvarp Føroya og Sjónvarp Føroya vóru tveir stovnar, var skriv at lesa í Dimmalætting, at nú vóru bondini um at forfarast.

Í 2010 varð í eini frágreiðing mett um savnið, m.a. varð mett um, hvat kravdist fyri at bjarga savninum: 2,7 milliónir um árið í 10 ár, sum hevði við sær, at ljóðbond og sjónvarpsbond kundu verða bjargað.

Eitt týðandi stig at bjarga tilfarinum kom undan kavi, tá ið verklagslógin at byggja út kringvarpshúsið var fyri í fíggjarnevndini í mai 2013. Fíggjarnevndin skrivar í áliti sínum, dagfest 3. mai 2013, soleiðis um bandasavnið:

Fíggjarnevndin heldur, at nú útbyggingar verða framdar, er neyðugt samstundis at taka støðu til, hvussu bandasavnið í kringvarpinum verður varðveitt. Fíggjarnevndin heldur tí, at landsstýrismaðurin til fíggjarlógina fyri 2014 eigur at fyrireika eina skipaða gongd, so ferð verður sett á varðveitslu av bandasavninum frá 1. januar 2014. Landsstýrismaðurin eigur saman við kringvarpinum at umhugsa, um uppgávan kann bjóðast út. Eisini eigur landsstýrismaður at umhugsa, í hvønn mun uppgávan kann gerast av fólki í vardum starvi.

Í 2013 samtykti løgtingið eina eykajáttan á 800.000 kr. Játtanin varð nýtt til at fáa tól til vega at talgilda útvarpsbondini við, eins og gamlar bandamaskinur hjá útvarpinum vórðu umvældar til hetta arbeiðið. Í 2014 vórðu játtaðar 900.000 kr., so gongd kundi koma á arbeiðið at talgilda savnið. Mass Hoydal varð settur sum samskipari. Fyrsta uppgáva hansara var at fáa lýst, hvussu farast kundi til verka. Tingið játtaði eisini verkætlanini 900.000 kr. í 2015, og Mass Hoydal varð settur sum leiðari fyri Savnsgull, sum verkætlanin varð nevnd.

Tey fyrstu árini fevndi arbeiðið um at talgilda pappírspartin og ljóðpartin. Í 2016 varð framtíðin hjá sjónvarpsbondunum greið, har A. P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal játtaði 5 milliónir krónur.

Í 2017 kom gongd á at talgilda sjónvarpspartin; alt Kringvarpssavnið verður nú talgildað og varðveitt til komandi ættarlið.

Tá bjargingin av savninum í Kringvarpinum var komin í eina trygga legu, kom fyrispurningur frá Føroyamálsdeildini á Fróðskaparsetrinum, um til bar at talgilda ljóðsavnið hjá teimum. Eftir tvey ár var henda uppgávan liðug. Í einum lítlum landi sum Føroyar er týdningarmikið, at vit arbeiða saman. Hetta hevur verið eitt gott samstarv, har hesin parturin av okkara søgu nú er varðveittur til eftirtíðina.

Umframt at bandasavnið skal bjargast, stendur í galdandi Public service sáttmála frá 1. januar 2017, at *Verkætlanin SavnsGull hevur til endamáls […] at gera tilfarið atgeingiligt fyri borgaranum.* Arbeitt verður við einari ætlan, hvussu KVF og SavnsGull kunnu arbeiða saman um hetta.

600.000
500.000
400.000
300.000
200.000
100.000
0
Jun 2014
Okt 2014
Feb 2015
Jun 2015
Okt 2015
Feb 2016
Jun 2016
Okt 2016
Feb 2017
Jun 2017
Okt 2017
Feb 2018
Jun 2018
Okt 2018
Feb 2019
Jun 2019
Okt 2019
Feb 2020
Jun 2020
Okt 2020
Feb 2021
Jun 2021
Okt 2021
Feb 2022
Jun 2022
Okt 2022
Feb 2023
Jun 2023
Okt 2023
Ætlan
Talgildað og skrásett

Pappírsparturin

Tíðindaskjølini — pappírsparturin — er tann mest støðuga og samansetta eindin í kringvarpssavninum. Í hesi savnseindini eru nærum øll tíðindi goymd síðan fyrstu útvarpssendingina tann 6. februar 1957 og fram til 1996, tá pappír varð skift út við teldu. Telduskipan varð brúkt undan 1996, men tá í tíðini vórðu øll tíðindi prentað út og goymd sum skjøl. Øll hesi árini eru nógv pappír savnað í goymsluni, ið telur væl omanfyri 500.000 pappírsskjøl. Nógv tann størsti parturin er tíðindi, men í savninum eru eisini skráir, veðurtíðindi, Koda-listar og annað tilfar úr útvarpinum.

Korona hevur verið ein stór avbjóðing, eisini við pappírspartinum. Men starvsfólkini í Savnsgulli hava tikið hesa avbjóðing sera álvarsliga, og gjørt eitt megnar tak fyri at fáa bjarga okkara savni. Tá samfelagið varð sett niður í ferð, og vit ikki kundu møta til arbeiðis í Kringvarpinum vegna smittuvanda, varð tann einasti møguleikin at halda arbeiðinum í gongd, at øll arbeiddu heima við hús. Øll starvsfólk stóðu saman um at fáa hesa avbjóðingina loysta so skjótt og gott sum til bar, og eins og síggjast kann á myndini niðanfyri, hava tey megna tað arbeiðið, sum varð vænta áðrenn korona tók okkum av bóli.

Arbeiðið gongur støðugt framá, og starvsfólkið í Savnsgull skanna, skráseta og rætta eitt og eitt skjal, soleiðis, at tað ber til at finna evni, ið ein sóknast eftir. Samanlagt eru nú væl omanfyri 380.000 skjøl liðug.

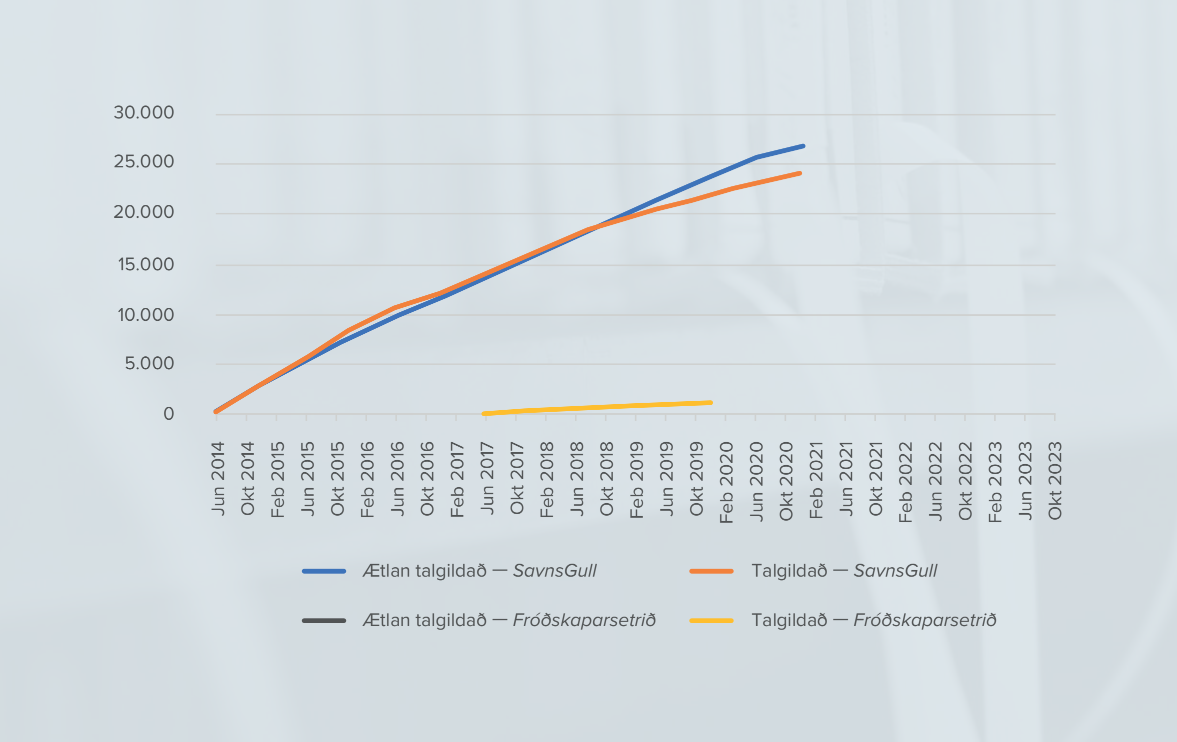

30.000
25.000
20.000
15.000
10.000
5.000
0
Jun 2014
Okt 2014
Feb 2015
Jun 2015
Okt 2015
Feb 2016
Jun 2016
Okt 2016
Feb 2017
Jun 2017
Okt 2017
Feb 2018
Jun 2018
Okt 2018
Feb 2019
Jun 2019
Okt 2019
Feb 2020
Jun 2020
Okt 2020
Feb 2021
Jun 2021
Okt 2021
Feb 2022
Jun 2022
Okt 2022
Feb 2023
Jun 2023
Okt 2023
Ætlan talgildað — *SavnsGull*
Talgildað — *SavnsGull*
Ætlan talgildað — *Fróðskaparsetrið*
Talgildað — *Fróðskaparsetrið*

Ljóðparturin

Útvarpsbondini goyma nógvar ymiskar sendingar, eitt nú frásagnir, reportasjur, fyrilestrar, barnaútvarp og mangt annað. Í savninum eru 26.846 bond. Tað fyrsta er frá 6. februar 1957, tá útvarpið sendi fyri fyrstu ferð. Í 2001 var seinasta ljóðbandið nýtt í Útvarpi Føroya, og síðani er alt tikið upp á teldu og talgildað.

Korona má nevnast í sambandi við ljóðpartin. Hóast starvsfólkið hevur verið ágrýtið og arbeitt stútt fram móti at bjarga ljóðbondini, hava fleiri maskinur bíða eftir at verða umvaldar. Av tí at tað ikki hevur verið møguligt at fingið serfrøðingar til landið at umvæla maskinurnar, hava vit koyrt í hálvari ferð. Men av tí at vit eru komin langt við talgildingini av hesum partinum, og arbeiðið gongur væl, við teimum maskinum sum rigga, vænta vit, at øll ljóðbond í Kringvarpssavninum eru talgildað áðrenn ársskiftið 2022/23.

At gamlar maskinur ganga fyri er ein altjóða trupulleiki. Og at tað er trupult at fáa maskinurnar umvaldar, er av tí grund, at tað fækkar við serfrøðingum innan hetta øki. Vit hava samband við dugnaligan serfrøðing, sum hevur hjálpt okkum hesi árini, men korona hevur eisini her spælt okkum eitt puss, har tað ikki hevur verið møguligt hjá honum at koma til Føroyar.

Á hvørjum ári leggur UNESCO dent á, at vit eru noydd at fáa øll bond talgildað, við einum árligum altjóða degi fyri talgilding, ið er 27. februar. Eitt er heilt greitt, og tað er, tað var í tøkum tíma, at vit fingu gongd á bjargingina av Kringvarpssavninum. Nú eru bert um 2.500 bond eftir at verða talgildað, áðrenn ljóðsavnið er talgildað og bjargað fyri eftirtíðina.

Sjónvarpsparturin

Sjónvarpið varð alment sett á stovn 1. apríl 1984, og sjónvarpsbondini, ið skulu talgildast, eru omanfyri 14.000 í tali. Talan er um fleiri ymisk sløg av bondum, ið krevja ymiskar førleikar og útgerð, ið er ring at fáa hendur á.

Í 2016 kom stuðul frá A. P. Møller Fonden uppá 5 milliónir krónur. Við hesari upphæddini verður møguligt at talgilda øll bondini, sum eru í varðveitslu í Kringvarpssavninum.

Arbeiðið hevur gingið skjótt og væl. Fyrst varð farið undir at arbeiða við tí elsta partinum, sum er goymdur á U-Matic bondum. Eftir at fyritøkur fingu í boði at bjóða uppá at talgilda sjónvarpssavnið, varð avgjørt, at Memnon í Belgia skuldi fáa hetta arbeiðið.

Eftir at bond eru gjørd klár og pakkað til ta longu leið, eru tvey úr Savnsgulli, sum fara avstað úr Føroyum við bondunum. Hetta er tann tryggasti, bíligasti og besti mátin at fara við bondunum til Belgia. Øll bond, ið kundu bjargast, eru nú talgildað og fyrst í 2021 koma tey seinastu bondini úr savninum aftur til Føroyar. Sjónvarpsparturin er bjargaður.

Hóast hetta fara vit ein túr afturat til Belgia, tí fleiri bond eru komin undan kavi. Farið verður tí aftur til Belgia í summar. Bondini umfata nógv ymisk format og har eru bæði ljóð og video.

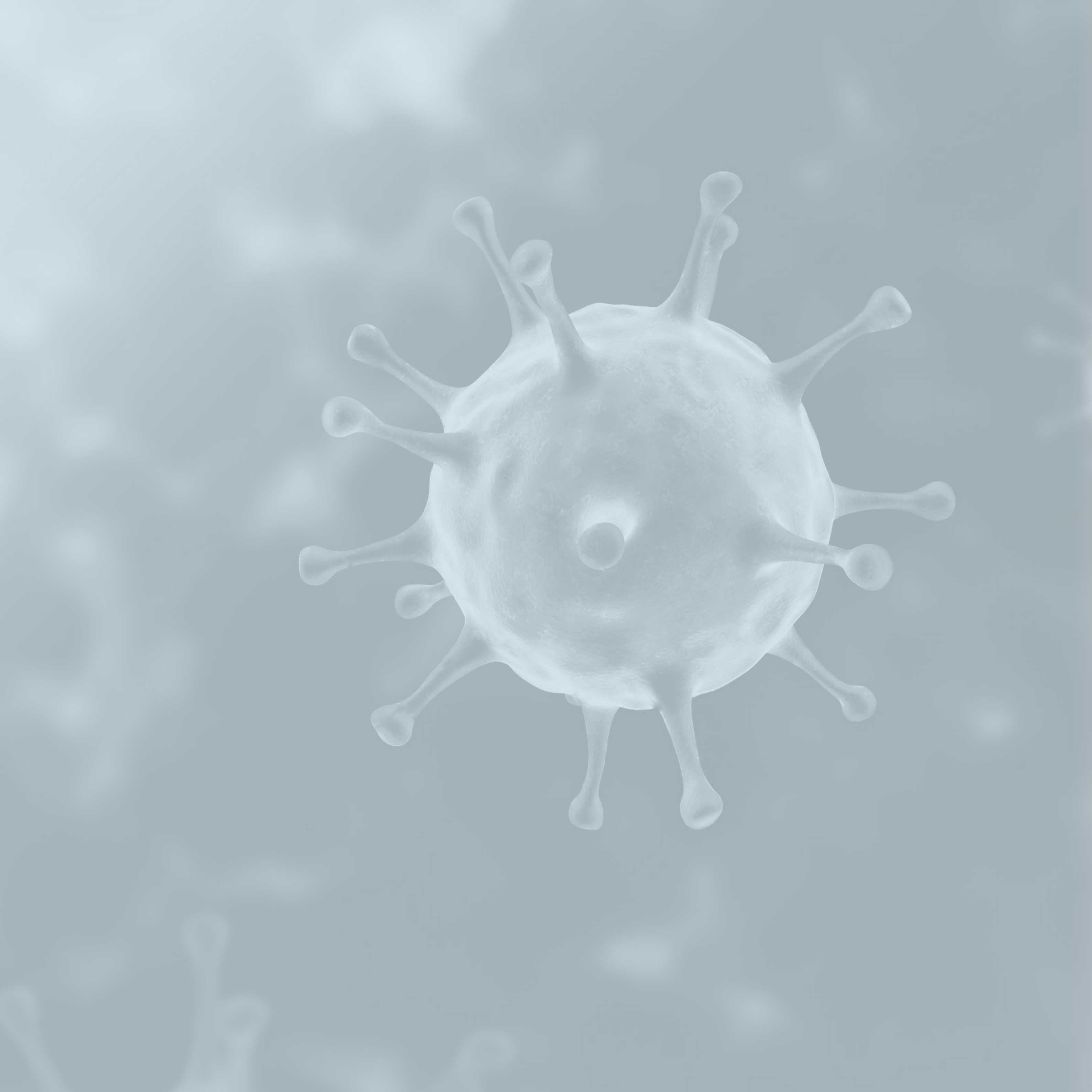

2020, “Út til fólkið” og Covid19

Í desember 2019 bleiv avgjørt, at arbeiðið at fara “út til fólkið” skuldi fara í gongd í 2020. Tað gekk, sum vit vita, ikki sum ætlað. Savnsgull hevur, sum restin av heiminum, eisini verið skert av koronafarsóttini. Ætlanin var í 2020 at ferðast landið runt at halda framløgur um verkætlanina, og um sjálvt savnið. Hóast eingin møguleiki hevur verið at hildið framløgur, hevur gongd verið í arbeiðinum, og framløgur eru gjørdar og ætlan løgd fyri hvar tær verða hildnar. Framløgan er í tveimum pørtum, okkurt um 30 min. tilsamans. Fyrri parturin er um Savnsgull, hvussu verður arbeitt, hvat verður gjørt o.s.fr. hin parturin er ætlaður, at staðið/økið, har framløgan verður hildin, skal verða í fokus. Tað verður gjørt við at vísa sjónvarpsbrot, ljóðbrot spæld og pappírsskjøl víst. Arbeitt verður víðari við hesum, og farið verður út so skjótt, sum ráðiligt er.

Eitt av endamálunum við verkætlanini, sum er orðað í Public service sáttmálanum millum Mentamálaráðið og Kringvarp Føroyar er: ”at gera tilfarið atgeingiligt fyri borgaranum.” Arbeiðið við hesum gongur eisini fram á leið. Hetta er eitt arbeiði, ið krevur nógvar fyrireikingar aftan-fyri tjaldið, áðrenn fólk kunnu síggja úrslitið, og tað krevur eisini raðfestingar. Hóast avbjóðingar, gongur hesin parturin framá, og vit vóna skjótt at kunna vísa fram tilfar, ið myndar okkum sum føroyingar.

KRINGVARP FØROYA

Útreiðslur	2018	2019	2020
Lønir v.m.	316.591 kr.	393.585 kr.	196.779 kr.
Keyp av vørum og tænastum	9.080 kr.	152.541 kr.	355.716 kr.
Keyp av útbúnaði	36.800 kr.	4.963 kr	0 kr
Tilsamans	**362.471 kr.**	**551.089 kr.**	**552.495 kr.**

Fíggjarliga nýtslan 2020

Arbeiðið at bjarga Kringvarpssavninum í 2020 er fíggjað við serstakari játtan á fíggjarlógini, uttanhýsis fígging frá A. P. Møller Fonden og fígging frá KVF. Á hvørjum ári hevur fíggingin frá tí almenna verið nýtt til at talgilda og skráseta útvarpspartin, sum fevnir um pappírstíðindini og ljóðpartin. Fíggingin frá A. P. Møller Fonden hevur verið brúktur til at talgilda tann eldra partin av sjónvarpsbondunum.

SAVNSGULL

Útreiðslur	**2018**	**2019**	**2020**
Lønir v.m.	1.245.259 kr.	1.299.544 kr	1.387.262 kr
Keyp av vørum og tænastum	740.956 kr.	478.100 kr.	235.072 kr.
Keyp av útbúnaði	30.484 kr.	40.269 kr.	6.574 kr.
Leiga, viðlíkahald og skattur	22.496 kr.	18.000 kr.	8.392 kr.
Tilsamans	**2.039.195 kr.**	**1.835.913 kr.**	**1.637.800 kr.**
Inntøkur			
Søla av tænastum	102.060 kr.	96.565 kr.	0 kr.
Flytingarinntøka	1.037.596 kr.	693.538 kr.	364.784 kr.
Tilsamans	**1.139.656 kr.**	**790.103 kr.**	**364.784 kr.**

A. P. Møller og Hustru
Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal

MENTAMÁLARÁÐIÐ

KRINGVARP FØROYA

SavnsGull — Kringvarp Føroya — Postsmoga 1299 — Norðari Ringvegur 20 — 100 Tórshavn